

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**01 Haziran 2020
Pazartesi**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

01 Haziran 2020 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— 8/1/2002 Tarihli ve 4736 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesinin Birinci Fıkrası Hükmünden Muaf Tutulacakların Tespitine Dair 28/1/2002 Tarihli ve 2002/3654 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 2583)

— İstatistik Pozisyonlarına Bölünmüş Türk Gümrük Tarife Cetvelinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar ile İthalat Rejimi Kararına Ek Karar (Karar Sayısı: 2584)

YÖNETMELİKLER

— Adıyaman Üniversitesi Bağımlılıkla Mücadele Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

— Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Bilim Doktoru Bütünleşik Programı Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Üsküdar Üniversitesi Kök Hücre Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

TÜİK'in bitkisel üretim tahmini ne kadar gerçekçi?

DÜNYA Gazetesi yazarı ve tarım editörü Ali Ekber Yıldırım, TÜİK'in ortaya koyduğu ilk tahminlerin, bitkisel üretimde pembe bir tablo ortaya koyduğunu vurguladı ve gerekçelerini sıraladı.

Ali Ekber YILDIRIM

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2020 yılı "Bitkisel Üretim 1.Tahmini"ni açıkladı. Tarım ve Orman Bakanlığı verilerine dayalı olarak yayınlanan ilk tahmine göre, ana ürün gruplarında üretimin artması bekleniyor.

Yapılan ilk tahmin, sonraki tahminlerde mutlaka revize edilecektir. Hazırlık süreci dikkate alındığında son dönemde yaşanan hava değişiminin olumsuz etkilerinin bu tahmine yansımadığını söyleyebiliriz. Tarım ve Orman Bakanlığı verileri baz alınarak yapılan tahmin pembe bir tablo çizmesine rağmen bazı önemli ipuçları da veriyor.

Ana ürün gruplarında artış var

Bu yılın ilk tahmininde bir önceki yıla göre tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerde yüzde 7.3, sebzelerde yüzde 0.8, meyveler, içecek ve baharat bitkilerinde yüzde 5.3 oranında artış öngörüyor. Üretim miktarlarının 2020 yılında yaklaşık olarak tahıllar ve

diğer bitkisel ürünlerde 68.5 milyon ton, sebzelerde 31.3 milyon ton, meyveler, içecek ve baharat bitkilerinde 23.5 milyon ton olarak gerçekleşeceği tahmin edildi.

Buğday, mısır ve arpada artış, çeltikte düşüş olacak

Tahıl ürünleri üretim miktarlarının 2020 yılında bir önceki yıla göre yüzde 7.9 oranında artarak yaklaşık 37.1 milyon ton olacağı tahmin edildi.

Buğday üretiminin 2019 yılına göre yüzde 7.9 oranında artarak 19 milyon tondan 20 milyon 500 bin tona yükselmesi bekleniyor. Geçen sene 7 milyon 600 bin ton olan arpa üretiminde yüzde 8.5 artışla 8 milyon 259 bin ton olacağı öngörülüyor. Mısır üretimi yeniden artmaya başladı. Geçen sene 6 milyon ton olan Türkiye'nin mısır üretimi bu sene 6.5 milyon ton olması bekleniyor.

Çeltik üretiminde ise azda olsa bir gerileme öngörülüyor. 2019'da 1 milyon tona ulaşan çeltik üretimi yüzde 2 kayıpla yeniden 1 milyon tonun altına inerek 980 bin ton olması tahmin edildi.

Çiftçi kırmızı mercimek ve kuru fasulyeye yöneldi

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, baklagillerden nohut üretiminin geçen yıl ile aynı seviyede olacağı, kırmızı mercimek ve kuru fasulyede üretimin artacağı tahmin ediliyor. Geçen sene olduğu gibi nohut üretimi 2020 yılında da 630 bin ton olacak. Kırmızı mercimek üretimi yüzde 12.9 oranında artarak 310 bin tondan 350 bin tona yükselmesi öngörülüyor. Kuru fasulye üretiminde ise yüzde 10.7 artışla üretimin 225 bin tondan 249 bin tona çıkacağı tahmin ediliyor. Yeşil mercimek üretiminin yüzde 3.4 düşüşle 43 bin 631 tondan 42 bin 146 tona gerilemesi bekleniyor.

Soğan ve patatesteki artış

Geçen yıl soğan ve patates fiyatının yüksek seyretmesi nedeniyle 2020 yılı ürünü soğan ve patates üretiminde artış olacağı öngörülüyor. Patatesteki geçen yıla göre yüzde 4.4 artışla üretim 4.9 milyon tondan 5.2 milyon tona yükselecek. Kuru soğan üretimindeki artış oranı daha yüksek. Geçen sene 2 milyon 200 bin ton olan kuru soğan üretimi 2020' de yüzde 6.8 ile 2 milyon 350 bin tona ulaşacağı öngörülüyor.

Tütün, şekerpancarı artarken, pamuk üretimi düşüyor

Endüstriyel bitkilerden tütün üretiminin 2019'a göre bu yıl yüzde 14.3 oranında artarak, 70 bin tondan 80 bin tona çıkması bekleniyor. Şekerpancarı üretiminin ise yüzde 10.6 oranında artarak 18 milyon tondan 20 milyon tona yükseleceği tahmin

ediliyor. Aynı dönemde kütü pamuk üretiminin yüzde 9.1 oranında azalarak 2 milyon 200 bin tondan 2 milyon tona gerilemesi bekleniyor.

Fındıkta yüzde 22.7 düşüş, Antep fıstığında yüzde 217 düşüş

Türkiye'nin en önemli ihraç ürünlerinden fındıkta 2020 yılında üretimin geçen yıla göre, yüzde 22.7 oranında azalarak 776 bin tondan 600 bin tona düşmesi öngörülüyor. Aynı dönemde Antep fıstığı üretimi ise yüzde 217 artışla 85 bin tondan 270 bin tona yükselecek.

Yağlı tohumlarda üretim yerinde sayıyor

Ülkenin en fazla döviz ödeyerek ithal ettiği yağlı tohumlarda 2020 yılında üretim artışı olmayacak. Geçen yıl olduğu gibi üretim yine 2.6 milyon ton olacak. Ayçiçeği üretimi geçen sene olduğu gibi 2.1 milyon ton olarak öngörülüyor. Soya üretiminin geçen seneki gibi yine 150 bin ton olması tahmin ediliyor. Kanola üretimindeki düşüş devam ediyor. 2019'da 180 bin ton olan kanola üretimi yüzde 28.1 düşüşle 129 bin tona gerileyecek.

Zeytinde artış yüzde 10

Türkiye'nin zeytin üretimi 2020 yılında 1 milyon 680 ton olması tahmin ediliyor. Geçen sene 1 milyon 525 bin ton olarak gerçekleşmişti. Buna göre üretim yüzde 10.2 artacak.

Taze sarımsak üretimi yüzde 70 artacak

Türkiye İstatistik Kurumu, 2020 yılı bitkisel üretime ilişkin ilk tahminine göre, sebze ürünleri üretim miktarı bir önceki yıla göre yüzde 0.8 artarak yaklaşık 31.3 milyon ton olacağı tahmin edildi. Sebzelerde en dikkat çekici artış sarımsakta oldu. Kuru sarımsak fiyatının kış aylarında 100 liraya yaklaşması nedeniyle üretici taze sarımsak ekimini artırdı. Taze sarımsak üretimi geçen sene 23 bin 351 ton olarak gerçekleşti. 2020'de yüzde 70.5 artış ile 39 bin 818 tona yükseleceği öngörülüyor. Kuru sarımsaktaki artışın ise yüzde 6.6 olması bekleniyor. Üretim 103 bin tondan 109.8 bin tona çıkacak.

Sebzeler grubunun önemli ürünlerinden domateste yüzde 1.9, hıyarda yüzde 1.2 oranında artış, karpuzda yüzde 6.4, kavunda yüzde 2.2, taze fasulyede yüzde 4.4 oranında azalış olacağı tahmin edildi.

Meyve üretimindeki artış tahmini yüzde 5.3

Meyveler, içecek ve baharat bitkileri üretim miktarının 2020 yılında bir önceki yıla göre yüzde 5.3 oranında artarak yaklaşık 23.5 milyon ton olacağı tahmin edildi. Meyveler içinde önemli ürünlerin üretim miktarlarına bakıldığında, bir önceki yıla göre elmada yüzde 7.2, şeftalide 4.8, kirazda 10.2, çilekte 2.2, mandalinada 10.7, muz da ise 5.4 oranında artış olacağı öngörüldü.

Tahminlere yansımayan gerçekler

1- Yapılan bu ilk tahmin, bitkisel üretimde pembe bir tablo ortaya koyuyor. Özellikle ilkbahar aylarında azalan yağış, 14-25 Mayıs tarihlerinde yaşanan ani hava değişimi ile önce sıcak hava sonra da soğuk, don, dolu ve fırtına felaketinin verdiği zararın etkileri bu pembe tabloyu bir nebze tersine çevirebilir. Bu olumsuz gelişmelerin yansımaları sonraki tahminlere yansiyacaktır.

2- Buğday ekiminden kaçış azaldı. Fakat, buğday ambarı olarak bilinen İç Anadolu'da buğday yerine arpa, nohut,mısır ve ayçiçeği ekimine yönelme devam ediyor. Ancak, makarnalık buğday fiyatındaki yükselme nedeniyle özellikle Güneydoğu Anadolu'da makarnalık buğday üretiminde önemli artış var.

3- Pamuk ile mısır arasındaki rekabetin bu yıl mısır lehine sonuçlanacağı görülüyor. Çiftçi pamuk ekiminden hızla kaçarken mısır üretimine yeniden dönüyor. Bu nedenle pamuk üretim alanları ve üretim azalırken mısır üretimi artacak.

4- Bakliyat ürünlerine olan yönelme devam ediyor. Tarım Bakanlığı ve Toprak Mahsulleri Ofisi'nin mercimek üretimine destek verileceği yönündeki açıklamalarının etkili olduğu görülüyor. Kırmızı mercimek alım fiyatının yüzde 40 artırılması önümüzdeki yıl mercimek üretiminin daha da artmasına neden olabilir.

5- Yağlı tohum üretimi bütün söylemlere rağmen artmıyor,artırılamıyor. İthalat bağımlılığı devam edecek. Türkiye, ürettiğinden çok yağlı tohum ithal etmeye ne yazık ki, devam edecek.

6- Girdi fiyatlarındaki artış, tarım ürünlerine alıcı bulmakta zorlanan çiftçiler ve bulduğu alıcıların da çok düşük fiyattan ürün alması özellikle ikinci ürün ekimlerini olumsuz etkileyebilir.

7- Çiftçilerin üretim yaparken en önemli girdilerinden birisi elektrik. Elektrik fiyatlarındaki yüksek artış üretimi olumsuz etkiliyor. Elektrik borçları birikti. Borç nedeniyle tarlasını boş bırakanlar var. Çiftçiler elektrik parası ödeyemediği için daha az su isteyen ürünlere yöneliyor.

Süt sektöründen ihracatı artırma önerisi

Türkiye Süt, Et, Gıda Sanayicileri ve Üreticileri Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Selim Tarık Tezel, "Yüzde 55'lik kayıt dışı süt üretimi sisteme girerse ihracatı artırarak ülkemize katma değer getireceğiz" ifadesini kullandı.

30 Mayıs 2020

Türkiye Süt, Et, Gıda Sanayicileri ve Üreticileri Birliği (SETBİR) Yönetim Kurulu Başkanı Selim Tarık Tezel, geçen yıl 88 ülkeye 208 bin ton süt ihracatı yapıldığını belirterek, "Bunu, üretilen sütün yüzde 45'i ile başardık. Yüzde 55'lik kayıt dışı süt üretimi sisteme girerse hem tüketicinin güvenli gıdaya erişimini sağlayacağız hem de üreticinin sürdürülebilir üretimini sağlayıp ihracatı artırarak ülkemize katma değer getireceğiz." ifadesini kullandı.

Bursa Sanayicileri ve İşinsanları Derneği (BUSİAD) ile Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Gıda Mühendisleri Odası Bursa Şubesi tarafından, "Dünya Süt Günü" dolayısıyla video konferans yöntemiyle bir toplantı gerçekleştirildi.

Moderatörlüğünü TMMOB Gıda Mühendisleri Odası Bursa Şubesi Başkanı Serkan Durmuş'un yaptığı toplantıya, SETBİR Yönetim Kurulu Başkanı Tezel, Eker Süt Ürünleri AŞ Genel Müdür Yardımcısı Hikmet Can ve Ankara Üniversitesi Ziraat

Fakültesi Süt Teknolojisi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Barbaros Özer konuşmacı olarak katıldı.

Tezel burada yaptığı konuşmada, süt tüketimiyle ilgili konunun uzmanı olmayanlar tarafından spekülasyonlar yapıldığına, bunun halk sağlığını riske atarken, haksız rekabete yol açtığına dikkati çekti.

Sektörün üç temel ayağının durumdan olumsuz etkilendiğini aktaran Tezel, "Süt sanayicisi, istediği kalitede çiğ sütü bulamıyor. Kayıt dışı satan yüzde 55'lik kesim, haksız rekabetten maksimum yaralanırken, tüketici de sağlık riskiyle karşı karşıya kalıyor." değerlendirmesinde bulundu.

Süt sektörün büyüklüğüne değinen Tezel, şunları kaydetti:

"Türkiye, 850 milyon tonluk dünya süt üretiminde 8'inci, 165 milyon tonluk Avrupa süt üretiminde 23 milyon ton ile 3'üncü sırada. Ancak üretilen 23 milyon ton sütün sadece yüzde 45'i sağlıklı koşullarda tüketiciye sunulabiliyor. Bu üretim büyüklüğüne rağmen sanayi üretiminin düşüklüğünden dolayı sıralamaya giremiyoruz. Türkiye'de 2 bin 321 işletme, kayıtlı olarak faaliyet gösteriyor. Günde 66 bin ton süt üretiliyor. Toplam 17 milyon 860 bin büyükbaş hayvanımızın 6,5 milyonu sağmal ve 600 bin noktada satış yapıyoruz. Geçen yıl 88 ülkeye 208 bin ton ihracat yaptık. Bunu, üretilen sütün yüzde 45'i ile başardık. Yüzde 55'lik kayıt dışı süt üretimi sisteme girerse hem tüketicinin güvenli gıdaya erişimini sağlayacağız hem de üreticinin sürdürülebilir üretim sağlayıp ihracatı artırarak ülkemize katma değer getireceğiz."

Tezel, sürdürülebilir doğal süt kalitesini sağlamak zorunda olduklarını vurgulayarak, "Bu da ancak gelişmiş, organize, dünyanın güncel hayvancılık bilgisine sahip çiftliklerle mümkün. Bizde çiftliklerin yüzde 75'i 1-5 hayvandan oluşuyor; 200 başın üstü, ancak binde 5 oranında. Ölçek ekonomisini sağlamak zorundayız. Bunu sağlayamazsak, kayıt dışı yüzde 55'lik kısım, öne çıkıyor." ifadesini kullandı.

Hayvan yemi üretiminde yerleşmenin şart olduğunu belirten Tezel, yemde yerlilik oranının yüzde 50'leri ancak bulduğunu bu oranın yukarılara çekilmesi gerektiğini de sözlerine ekledi.

Tarihin en büyük kredi paketi

Orta gelir grubunu ev sahibi yapacak ucuz konut kredisinden, yerli otomobil alımına kadar Cumhuriyet tarihinin en büyük kredi paketi bugün açıklanıyor. Kamu bankalarının öncülüğündeki kampanya ile vatandaş rahat bir nefes alacak.

[Hazine ve Maliye Bakanlığı](#), Kovid- 19 salgınının ekonomiye etkilerini bertaraf etmek için dört koldan mücadele ederken, normalleşme süreci için yeni destek paketi bugün devreye giriyor. Sabah Gazetesi'nden Hazal Ateş'in haberine göre, Ziraat Bankası, Halkbank ve Vakıfbank, Hazine ve Maliye Bakanı [Berat Albayrak](#)'ın açıkladığı ürün paketinin ayrıntılarını ortak bültenle kamuoyuyla paylaşacak. Bakan Albayrak'ın ifadesiyle konutta "Cumhuriyet tarihinin en uygun maliyetli, uzun vadeli" paketi ile orta gelir grubu kira öder gibi ev sahibi olacak. Pakette, konut, otomobil, beyaz eşya, mobilya, tatil başta olmak üzere doğrudan vatandaşın ihtiyaçlarını karşılayacak ürünler için düşük faizli, uzun vadeli krediler sağlanıyor.

ÜÇ AYAKLI PAKET

[Koronavirüs](#) salgını ile mücadele döneminde İstikrar Kalkanı Paketini devreye alarak 83 milyonu korumaya alan hükümet, yeni finans paketini de bugün yaşama geçiriyor. Kapsamı bir hayli geniş olan paket, "sosyal ihtiyaçlar, tatilseyahat, konut" olmak üzere üç ayaktan oluşuyor. Paket, ihtiyaç sahibi vatandaşa, emekli, çalışan ve orta gelir grubuna yönelik olacak. Kamu bankaları ile bir süre ödemesiz, sonra uygun taksitler halinde ödemeli bir [kredi](#) desteği planlanıyor.

YERLİ ÜRETİME DESTEK

Destek paketi ile vatandaşın ihtiyaçlarının yanı sıra yerli üretim yapan sektörler de desteklenecek. Türkiye'de üretilen otomobiller için kamu bankalarının geçtiğimiz aylarda yaptığı kampanyalar, daha uygun koşullarda yeniden hayata geçirilecek. Yine yerli üretim yapan beyaz eşya, elektronik ürünler, mobilya, motosiklet, ev tekstili, bisiklet, çeyiz gibi sektörler de listede yer alıyor.

Normalleşme sonrası emekliler, çalışanların tatil, seyahat giderlerinin ihtiyaca göre, uygun şartlarda karşılanması öngörülürken tatil kredileri sağlanacak. Turizm sektörünü de canlandırarak bu adıma firmaların da kampanyalarla omuz vermesi bekleniyor. Turizm sektörüne yönelik desteklerin, bankaların yanı sıra seyahat acentaları ve tur şirketleri tarafından da uygulanabileceği belirtiliyor.

GERİ ÖDEMESİZ

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, destek paketine ilişkin geçen hafta yaptığı açıklamada "Sosyal ihtiyaç, finansman kredi destek paketleri olacak. Konut anlamında ülke tarihinin en uygun maliyetli, uzun vadeli, ödemesiz farklı paketlerimiz olacak. Turizme yönelik paketlerimiz olacak. Vergi, öteleme, kısmi çalışma gibi talepler oluyor. Bunlarla ilgili bazı adımlarımız olacak. Bu dinamik süreci hızlı şekilde yönetmemiz lazım" demişti.

606 BİN ESNAFA 15.3 MİLYAR KREDİ

Ticaret Bakanı Pekcan, normalleşme süreciyle birlikte bugünden itibaren restoran, kafe gibi işletmelerin faaliyetlerine başlayacağını, 65 yaş üstü işletme sahibi esnaf ve sanatkârın işinin başına dönebileceğini anımsattı. Bakan Pekcan, Esnaf Destek Paketi kapsamında 606 binin üzerine esnafa 15 milyar 35 milyon lira tutarında kredi kullandırıldığını söyledi. Pekcan, "Bu krediler, içinden geçtiğimiz bu zor dönemde iş yerlerini kapatmak zorunda kalan esnafa nefes aldırdı. Halkbank tarafından Covid-19 salgını nedeniyle ötelenen ya da yapılandırılan toplam kredi taksit tutarı 3.5 milyar lira, bu imkânlardan yararlanan esnaf ve sanatkâr sayısı da 374 bin 674 oldu" dedi. Kamu bankaları salgınla mücadele döneminde yüzde 0.49 faizli 6 ay geri ödemesiz temel ihtiyaç kredisi planını devreye alarak binlerce vatandaşa nefes aldırdı. İhtiyaç kredisine başvuranların sayısı 6 milyon 300 bine ulaştı ve yaklaşık 37.5 milyar liralık kredi kullandırıldı.

'Esnaf ve sanatkarın işleri kısa sürede canlanacak'

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), bankaları daha fazla kredi vermeye, daha fazla kamu kağıdı almaya ve ellerindeki döviz TCMB ile swap yapma yönünde kullanmaya yönelik olarak Mayıs ayı başında uygulamaya koyduğu aktif rasyosunun (AR) hesaplanma formülünde değişikliğe gitti. Değişiklikle KOBİ kredileri ile proje finansman ve ihracat kredilerinin katsayısı 1,1'e çıkarılırken, vadesi 3 aydan kısa olan kredilerin, oran hesabında dikkate alınmaması kararı alındı. BDDK'dan yapılan açıklamada, 31 Mart itibarıyla bankaların Türk Lirası ve yabancı para mevduatlarının toplamı 25 milyar liranın altında kalan bankalara da 31 Aralık tarihine kadar süre tanındığı kaydedildi. Açıklamada ayrıca, AR'nin payda kısmının hesaplamasında "YP Mevduat" kalemi toplamının, YP kredilere kadar olan kısmına 1 katsayısı, YP kredileri aşan kısma ise 1,75 katsayısı uygulanacağı belirtildi. Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, yeni tip koronavirüs (COVID-19) salgını sürecinden normalleşme dönemine geçiş kapsamında bugünden itibaren birçok esnaf ve sanatkarın ticari faaliyetlerine kaldığı yerden devam edeceğini belirterek, "Bu süreçte devletimizin sağladığı pek çok imkan ve desteklerle esnafımızın işlerinin kısa sürede yeniden canlanmasını ve ekonomik aktivitenin eskiye dönmesini bekliyoruz" dedi.

Esnaf ve sanatkarın salgın sürecinden normalleşme sürecine kademeli geçişi hakkında değerlendirmelerde bulunan Bakan Pekcan, normalleşme sürecinin ilk aşamasında alışveriş merkezleri, berber, kuaför ve güzellik merkezlerinin, giyim, ayakkabı, çanta, züccaciye gibi ürünlerin satıldığı işletmelerin ticari faaliyetlerine başladığını hatırlattı. Bugünden itibaren de restoran, kafe gibi işletmelerin faaliyetlerine başlayacağını, 65 yaş üstü işletme sahibi esnaf ve sanatkarın işinin başına dönebileceğini aktaran Pekcan, şunları söyledi; "Esnaf ve sanatkar ticari faaliyetlerine kaldığı yerden devam edecek.

Bu süreçte devletimizin sağladığı pek çok imkan ve desteklerle, vatandaşlarımızın da rutin tüketim alışkanlıklarına geri dönmesiyle, esnafımızın işlerinin kısa sürede yeniden canlanmasını ve ekonomik aktivitenin eskiye dönmesini bekliyoruz."

"Halkbank esnafı destekledi"

Bakan Pekcan, "Bu süreçte işlerinin olumsuz etkilendiğini beyan ederek talepte bulunan esnaf ve sanatkarların Halkbank'a olan kredi borçlarının anapara ve faiz ödemelerinin 3 ay süreyle ve faizsiz olarak ertelenmesi noktasında adım atıldı" diyerek şunları kaydetti: "Bunların yanı sıra Esnaf Destek Paketi'nden, İşe Devam Kredi Desteği'ne SGK, Bağkur prim ödemelerinin ertelenmesinden, kısa çalışma ödeneği ve sicil kayıtları düzenlemesine birçok önemli kolaylık sağlandı. Halkbank kaynaklarından piyasaya arz edilen Esnaf Destek Paketi kapsamında bugüne kadar 606 bin 545 esnaf ve sanatkarımıza 15 milyar 35 milyon lira tutarında kredi kullanıldı. Bu krediler, içinden geçtiğimiz bu zor dönemde iş yerlerini kapatmak zorunda kalan esnafa nefes aldırdı. Halkbank tarafından COVID-19 salgını nedeniyle ötelenen ya da yapılandırılan toplam kredi taksit tutarı 3,5 milyar lira, bu imkanlardan yararlanan esnaf ve sanatkar sayısı da 374 bin 674 oldu."

İş dünyasında kurallı dönüş başladı

Türkiye'deki 200 binden fazla işyeri, iki ayı aşan pandemi molasının ardından mesaiye başladı. "Salgın iş kazası mı" sorusu yanıt bekliyor

İlk COVID-19 vakasının tespitiyle birlikte 15 Mart'tan itibaren faaliyetleri geçici süreyle durdurulan ve önemli bir bölümü de evden çalışmaya geçen işyerleri, belirlenen kurallara uymak koşuluyla bugün yeniden faaliyete başlıyor. Aralarında Koç, Sabancı, Yıldız, Borusan gibi holdinglerin bulunduğu çok sayıda çalışana sahip gruplar, belirlenen kurallar çerçevesinde işbaşı için hazırlıklarını tamamladı. Büyük işyerlerinin yeni döneme yönelik olarak belirlediği modeller arasında ev-ofis, uzaktan çalışma ve esnek ya da dönüşümlü çalışma yöntemleri bulunuyor. Bazı iş kolları yüzde 50 kapasite ile hizmet vermeye başlarken, bir kısım işyeri de kademeli geçiş planlıyor. Bu arada, işe dönüşle birlikte önemli sorunlardan biri haline gelmesi beklenen COVID-19 kaynaklı hastalıkların iş kazası sayılıp sayılmayacağı konusunun kısa süre içinde çözüme kavuşturulması isteniyor. Martta evden çalışmaya geçen iş dünyası, bugün itibari ile işbaşı yapmaya başlıyor. Yeni dönemde birçok şirket hibrit çalışma modeli uygularken, kimi de kademeli geçiş planlıyor. İşyerlerinin fiziksel şartları da salgın tehlikesine karşı yeniden düzenlendi. Mevzuatın yetersiz olduğunu savunan uzmanlar bundan sonraki dönemde 'iş kazası' tartışmalarının yaşanacağını dile getirdi.

İlk koronavirüs vakasının görüldüğü mart ayından itibaren evden çalışmaya geçen ya da üretime ara veren iş dünyası, normalleşme adımları kapsamında ofislere dönmeye başladı. Uzaktan çalışan şirketler farklı çözümlerle işbaşı planlarken, kimi de kademeli geçiş için düğmeye bastı.

Ancak en çok merak edilen sorulardan biri koronavirüs iş kazası sayılıp sayılmayacağı olurken, şirketler çalışanları korumak için önlemler alıyor.

Holdingle ve şirketlerden DÜNYA'ya yapılan açıklamalara göre koronavirüs ile birlikte iş dünyasında çalışma şekli artık eskisi gibi olmayacak. Yeni normale hazırlanan ve bir dizi yeni kural koyan birçok şirket bu dönemde ofise dönse bile ziyaretçi kabul etmeyecek, toplantıları ve eğitimlerin de uzun süre online olarak yapacak. Hatta bazı şirketler, salgın sonrasında da uzaktan ve esnek çalışma modelini benimseyecek.

Koç, salgın sonrasına hazırlanıyor

Yeni dönemde işe dönen ve salgın sonrası için hazırlık yapan gruplardan biri 90 bini aşkın çalışanı bulunan Koç Holding. Grup, yaptığı açıklamada, halihazırda sahada, ofiste ve evlerinde çalışan ekipleri bulunduğunu, tüm işyerlerinde ise çalışanlar için gerekli önlemleri en üst düzeyde uyguladıklarını bildirdi. Holding, "Normale dönüş dönemini de bu şekilde geçirmeyi hedefliyoruz. Ayrıca salgın sonrasına da yeni dönemin gerektirdiği bir çalışma düzeni ile başlamak üzere hazırlanıyoruz" açıklamasını yaptı.

Sabancı bugün işbaşı yapıyor

Sabancı Holding ise salgının ilk başladığı günden itibaren sağlık konusunda taviz vermeden tüm tedbirleri aldıklarını açıkladı. Holding'den yapılan açıklamada yeni dönem ile ilgili olarak ise "Ofise dönüşte de yine minimum risk prensibiyle hareket edeceğiz. 1 Haziran'da kademeli olarak, çalışanlarımızın ofise dönüşlerini başlatacağız. Bu süreçte de, ofis ortamlarının dezenfeksiyonu, asansör kullanımı, servis ve yemek hizmetlerinin yürütülmesi yeni sağlık normları çerçevesinde olacak. Ayrıca kalabalık katılımlı toplantıları ve seyahatleri bir süre daha gerçekleştirmeyeceğiz" ifadeleri kullanıldı.

Yıldız, dönüşümlü çalışacak

Yıldız Holding, mayıstan itibaren kademeli olarak ofislere dönmeye başladı. Yıldız Holding Genel Müdür Yardımcısı Bahattin Aydın, "11 Mayıs itibarıyla kademeli artışla, ofiste çalışan sayısını, dönüşümlü olmak kaydıyla yüzde 25'e çıkardık. Sosyal mesafeye göre en fazla kaç kişinin aynı anda çalışabileceğini, çalışan servislerimizin yüzde 50 doluluk oranıyla çalıştığında kaç kişiyi taşıyabileceğini, yemekhane gibi ortak alanlarda kaç çalışanımızı ağırlayabileceğimizi hesapladık. Bugün itibarıyla de her lokasyonumuzda bu hesaplamalar doğrultusunda belirlenmiş sayılara geçilmemesi kaydıyla, dönüşümlü olarak ofiste ve uzaktan erişimle çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Hamile, engelli ya da kronik hastalığı olan arkadaşlarımız ise yine evlerinden çalışmaya devam edecekler. Ofislerimizde ve uzaktan erişimle çalışma modelimizde mesai saatlerimiz 08.30-17.30 olarak uygulanacak" dedi.

Erdoğan: Para kazanma hirsının insan hayatının önüne geçtiği tuhaf zamanlarda yaşıyoruz

31.05.2020 21:53

Cumhurbaşkanı Erdoğan katıldığı programda konuştu:

**PARA KAZANMA HIRSININ,
İNSAN HAYATININ ÖNÜNE GEÇTİĞİ
TUHAF ZAMANLARDA YAŞIYORUZ**

31 Mayıs Dünya Tütüne Hayır Günü dolayısıyla katıldığı bir programda açıklamalarda bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Para kazanma hirsının insani değerlerin hatta insan hayatının önüne geçtiği tuhaf zamanlarda yaşıyoruz" dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 31 Mayıs "Dünya Tütüne Hayır Günü" dolayısıyla video konferans yöntemiyle gençlerle buluşma programına katıldı.

Spordan iş hayatına akademiden siyasete kadar bir çok alanda gurur verici başarılarla imza atan gençlerin tütüne karşı mücadelede üstlendiği öncü rolü takdir ettiğini belirten Erdoğan, salgınla mücadele ettikleri bu dönemde gençlerin bu gayretlerinin daha fazla anlam kazandığını vurguladı.

Eğlence mekânlarıyla nargile içilen yerlerin bir süre daha kapalı kalmaya devam edeceğine dikkati çeken Erdoğan, "Eğlence mekanları ile nargile içilen yerler bir süre daha kapalı kalmaya devam edecektir. Bizim için insan sağlığı her türlü hesabın üzerindedir. Önümüzdeki dönemde de bu konudaki hassasiyetimizi ve kararlılığımızı sürdüreceğiz. Para kazanma hirsının insani değerlerin hatta insan hayatının önüne geçtiği tuhaf zamanlarda yaşıyoruz" dedi.

Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Sigaranın kilo kontrolüne yardımcı olduğunu, zayıflattığını iddia eden reklamlar yapılmıştır. Çizgi film karakterleri kullanılarak gençler ve çocuklar çok erken yaşlarda sigaraya özendirilmiştir. Tütün endüstrisinin görünürlüğünü ve kullanımını sınırlayarak ve tütünün zararları hakkında farkındalık yükselterek bireylerin özgür karar verebilmeleri için yapılan her düzenlemeye özel hayata müdahale ve özgürlük kavramları üzerinden savaş açılmıştır. Devasa bir ekonomik güce hükmeden bu sektör, pek çok ülkede kendine taşeronlar bulmakta da zorluk çekmemiştir."

Akşener'den 'tarıma' yönelik çağrı

İYİ Parti Genel Başkanı Akşener, "Çiftçimizin TARSİM sigortası kapsamına girmeyen, aşırı sıcak ve fırtınadan kaynaklanan zararlarını derhal poliçelere dahil edin, ortaya çıkan zararı tespit edip devletimiz tarafından karşılanmasını sağlayın" dedi.

31 Mayıs 2020

İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener, "Ege ve Akdeniz bölgelerimizi tarımsal üretim açısından acilen afet bölgesi ilan edin. Çiftçimizin TARSİM sigortası kapsamına girmeyen, aşırı sıcak ve fırtınadan kaynaklanan zararlarını derhal poliçelere dahil edin, ortaya çıkan zararı tespit edip devletimiz tarafından karşılanmasını sağlayın." çağrısında bulundu.

Akşener, yaptığı yazılı açıklamada, Türkiye'nin salgın hastalık ve sonuçlarıyla mücadele ederken, aynı zamanda son dönemde yaşanan iklim değişikliğinin sonuçlarıyla da karşı karşıya kaldığını belirtti.

Bu kapsamda, 15-25 Mayıs arasında Ege ve Akdeniz bölgelerinde kavurucu çöl sıcaklıkları, ani hava değişimleri ve fırtına yaşandığını anımsatan Akşener, hava durumundaki bu ani değişikliklerin, başta narenciye ve zeytin olmak üzere birçok tarım ürününü olumsuz etkilediğine dikkati çekti.

Akşener, Adana, Osmaniye, Mersin, Antalya, Muğla ve Aydın'daki tarım alanlarının, sıcakların ve ardından gelen fırtınanın etkisiyle ağır hasar gördüğünü aktararak,

Akdeniz Bölgesi'ndeki ürün kaybının yüzde 95, Ege Bölgesi'ndekinin ise yüzde 80'leri bulunduğunu ifade etti.

Buğdayda yaşanan kayıpların yüzde 50'ler düzeyinde olduğunu belirten Akşener, dünyayı saran salgının, tarımın Türkiye için ne kadar hayati öneme sahip olduğunu gösterdiğinin altını çizdi.

Akşener, "Dünya ülkeleri yaşadıklarından önemli dersler çıkarırken, Türkiye'yi yönetenlerin de yıllardır uyguladıkları yanlış ve Türk çiftçisini zora düşüren, Türk tarımını zayıflatan politikalarından vazgeçip, tarımda ülkemizin ihtiyaç duyduğu yapısal reformlara dönük adımlar atması artık bir zorunluluk haline geldi." ifadesini kullandı.

"Bu afete ilgisiz kalınması kabul edilemez"

Akdeniz ve Ege'de yaşananın, üretici açısından son yılların en büyük afeti olduğunu savunan Akşener, şunları kaydetti:

"Yüksek girdi maliyetleri nedeniyle zaten büyük zorluklar yaşayan çiftçimiz, bu afetle birlikte daha da derinleşmiş sorunlarla karşı karşıya kalmış durumda. Bu acil durum karşısında henüz attığı somut bir adımı göremediğimiz iktidarı, İYİ Parti olarak hazırladığımız 4 maddelik acil önlem paketini devreye sokmaya çağırıyorum. Bir, Ege ve Akdeniz bölgelerimizi tarımsal üretim açısından acilen afet bölgesi ilan edin. İki, çiftçimizin TARSİM sigortası kapsamına girmeyen, aşırı sıcak ve fırtınadan kaynaklanan zararlarını derhal poliçelere dahil edin, ortaya çıkan zararı tespit edip devletimiz tarafından karşılanmasını sağlayın. Üç, mağdur olan üreticilerimizin Ziraat Bankasına ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan borçlarını faizsiz bir şekilde öteleyin, dönem sonunda da uygun ödeme koşulları sağlayın. Dört, bunlara ek olarak çiftçilerimize, daha önce defalarca söylediğimiz gibi acilen nakdi destek sağlayın. Salgın hastalık tüm dünyaya gıda güvenliği ve gıdaya erişimin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha hatırlatmışken Türkiye'yi yönetenlerin çiftçimizin karşılaştığı bu afete ilgisiz kalması kabul edilemez."

Akşener, büyük bir ülke olan Türkiye'nin, çiftçisini içinde bulunduğu zor durumdan kurtarmak için gerekli imkanlara sahip olduğunun altını çizerek, "Afetten etkilenen üreticilerimiz ve aileleri içinde buldukları bu zor zamanlarda devletlerini yanlarında görmek istiyor. Sayın Erdoğan ve iktidarını bu haklı beklentiye sessiz kalmayıp, devlet ciddiyetiyle gereken adımları atmaya çağırıyorum." ifadesini kullandı.

ABD huzursuz: Salgın, işsizlik şimdi de kitlesel gösteriler

Salgın nedeniyle 40 milyon kişinin işini kaybettiği ABD, siyahi vatandaş Floyd'un polis tarafından öldürülmesiyle ayağa kalktı. 30 kente yayılan ve beşinci gününde yer yer yağma ve şiddete dönüşen gösterilerde en az bir kişi hayatını kaybetti, binden fazla gösterici de tutuklandı. 13 eyalette Ulusal Muhafız Birlikleri göreve çağırılırken, birçok kentte akşam saatlerinde sokağa çıkma yasağı uygulanmaya başladı. CNN televizyonunun politika analisti Julian Zelizer, önceki gün kaleme aldığı makalede durumun, Martin Luther King suikasti sonrası 1968'de yaşanan sosyal karışıklıktan daha kötü olduğunu yazdı. O dönemde Vietnam Savaşı'nda 58 bin ABD'linin öldüğünü, COVID-19 krizinin ise 100 binden fazla can aldığını belirten Zelizer, 2020'de her 4 Amerikalı işçiden birinin işsizlik başvurusu yaptığına işaret etti ve salgının ne kadar devam edeceğinin bilinmediğini, yönetim şekillerinin kökten değişmesi gerektiğini vurguladı.

ABD'de COVID-19 nedeniyle 100 binden fazla insan hayatını kaybederken, ülkede son bir buçuk ayda 40 milyon kişi işsiz kaldı. Şimdi de siyahi vatandaş Floyd'un polis tarafından öldürülmesiyle ayağa kalktı. Uzmanlara göre COVID-19 krizi ülkede uzun süredir devam eden ırksal eşitsizlik sorunlarını da yüzeye çıkardı. Barışçıl başlayan ve birçok yerde barışçıl devam eden gösteriler yer yer yağma ve şiddete dönüştü.

George Floyd'un göz altına alındığı üçüncü bölge karakolu göstericiler tarafından ele geçirilip ateşe verildi. Göstericiler olay anında görevli olan diğer üç polisin de ceza almasını talep ediyor. Fotoğraf: Zach Boyden-Holmes

George Floyd'un göz altına alındığı üçüncü bölge karakolu göstericiler tarafından ele geçirilip ateşe verildi. Göstericiler olay anında görevli olan diğer üç polisin de ceza almasını talep ediyor.

COVID-19 pandemisinin en kötü vurduğu ülke olan ABD'de 100 binden fazla kişi virüs nedeniyle hayatını kaybederken, 40 milyon kişinin işsiz kaldığı ekonomik kriz ortasında şimdi de ülke siyahi vatandaş George Floyd'un ölümüyle ayakta. Floyd'un polis şiddeti sonucu ölmesiyle tetiklenen ve 25 Mayıs'ta başlayan kitlesel gösterilerde en az bir kişi hayatını kaybederken, gösterilerin

çoğu kentte kaosa dönüşmesi sonrası 13 eyalette Ulusal Muhafız Birlikleri göreve çağırıldı ve birçok kentte akşam saatlerinde sokağa çıkma yasağı uygulanmaya başladı. CNN International'da yer alan haberlere göre en az 30 kente yayılan gösterilerde ülke genelinde binden fazla gösterici tutuklandı.

Chicago Illinois Üniversitesi tarihçisi ve siyasi aktivist Barbara Ransby, Washington Post'a verdiği demeçte koronavirüs pandemisinin ülkede uzun süredir devam eden ırksal eşitsizlik sorunlarını tekrar alevlendirdiğini söyledi.

'1968'den daha kötü durumdayız'

CNN politika analisti Julian Zelizer, önceki gün kaleme aldığı yazıda ABD'nin siyahi yurttaş hareketinin lideri Martin Luther King'in suikasti sonrası 1968 yılında yaşanan sosyal karışıklıktan daha kötü durumda olduğunu söylüyor. O dönemde Vietnam savaşında 58 bin ABD'linin öldüğünü, COVID-19 krizinin ise 100 binden fazla can aldığını belirten Zelizer, 2020'de her 4 Amerikalı işçiden birinin işsizlik başvurusu yaptığını hatırlatıyor ve virüsün ne kadar devam edeceğinin bilinmediğini ve yönetim şekillerinin kökten değişmesi gerektiğini vurguluyor.

'İşsizlik %19,8'e ulaşacak'

Reuters anketine göre gelecek hafta açıklanacak yeni işsizlik verisiyle nisanda yüzde 14,7'ye fırlayan işsizlik oranı mayıs ayında yüzde 19,8'e ulaşacak. Ankette Tarım dışı istihdamın 7,5 milyon azalması ve son bir ayda yok olan 20,5 milyon işe eklenmesi öngörülüyor.

Floyd'un öldürüldüğü Minneapolis'te başlayan gösteriler, Atlanta, Los Angeles, Miami, Chicago, Philadelphia, New York gibi birçok büyük kentte şiddetlenerek devam ediyor. Bazı binaların, Target gibi mağazaların ve polis araçlarının yer yer yakılıp yağmalanması barışçıl protestocuların adalet talebine gölge düşürürken, ABD Başkanı Donald Trump'ın "yağma varsa, ateş edilmeye başlanır" mesajı ise bazı çevrelerce polis şiddetinin artmasına neden oluyor. Bu ifadeleri birçok çevreden tepki alınca Trump "Yağmacıların onca barışçıl göstericinin sesini bastırmasına izin verilmemeli. Çekilen acıyı anlıyorum" ifadelerini kullandığı bir açıklama daha yaptı.

Beyaz Saray da korumaya alındı

Washington'da Beyaz Saray çevresinde de gösteriler yer yer polis ve göstericiler arasında fiziksel şiddete dönüştü. Ulusal Muhafız Birlikleri'nin Beyaz Saray'ı da korumak için harekete geçtiği belirtildi. Reuters'daki habere göre cumartesi gecesi Beyaz Saray etrafında toplanan kalabalığa polis biber gazıyla müdahale etti.

Tutuklanan gazeteciler var

CNN International'a bağlı çalışan bir gazeteci canlı yayında polisin plastik mermisinin hedefi olurken, ülkenin farklı kentlerinde birçok gazetecinin de gösterilerde saldırıya maruz kaldığı ve bazı durumlarda göz altına alındığı belirtiliyor. Floyd'un ölümüne neden olan ve üçüncü derece cinayet ve adam öldürmekle suçlanan polis memuru Derek Chauvin'in eşi Kellie Chauvin eski polis memurundan boşanacağını açıkladı. Kellie Chauvin'in avukatı "Müvekkilim bayan Kellie, Floyd'un ölümünden büyük üzüntü duymaktadır ve ailesinin yasını paylaşmaktadır. Aynı zamanda, Derek Chauvin'le evliliğinin feshi için başvuruda bulunmuştur" dedi.

Alaattin AKTAŞ

01 Haziran 2020

Ne yani küçülme mi bekliyorduk da yüzde 4.5'e pek sevindik!

İlk çeyrekte yüzde 4.5 büyüdük; iyi güzel de...

- *Küçülme ya da daha düşük bir büyüme mi bekliyorduk?*
- *Koronanın ilk çeyrekte Türkiye'yi neredeyse hiç etkilemediğini unuttuk mu?*
- *Takkenin düşüp kelin görüneceği çeyrek ikinci çeyrektir.*
- *Büyüdük büyüdük de, kişi başına gelirimiz hala on yıl önceki düzeyde.*

Alınan önlemler sayesinde koronavirüsün en geç girdiği, dolayısıyla en geç ve en az etkilediği ülkelerin başında Türkiye'nin geldiği hep dile getirildi. Çin'de aralık ayında ortaya çıkan, Avrupa'yı yılın ilk aylarında etkisi altına alan salgın, bizde ilk olarak mart ayının ortasında görüldü. Hep tetikteydik, sağlık ordusu teyakkuzdaydı ve Türkiye korona salgınına hazırlıklı yakalandı. Ama ekonomide, özellikle de ekonominin üretim cephesinde hazırlıklı olmaktan söz edilemezdi.

Korona geldi ve üretim durdu.

Ne zaman, mart ayının sonuna doğru...

Boş yere mi bitkiler için kullanılan "don vurmış-vurmamış" benzetmesinden yola çıkıp ekonomik verilerle ilgili olarak "korona vurmış-vurmamış" veriler diyoruz.

İlk çeyrekte yüzde 4.5 büyüdük ya, sanki çok farklı bir beklenti varmış gibi, sanki küçülme bekliyormuşuz gibi değerlendirmeler... Kaldı ki beklenti daha yüksek bir büyümeydi, o da ayrı.

Türkiye'de korona yüzünden üretim aksaması mart ayının sonuna doğru başladı. Yani ilk çeyrekte korona etkisi neredeyse hiç yok. Ekonomi geçen yılın aynı çeyreğinde de küçülmüş, yani bir de baz etkisi var.

Dolayısıyla yüzde 4.5 büyüme bizi en hızlı büyüyen ülkeler sıralamasında birinci basamağa oturtuyor oturtmasına da hem bunun nedenlerini, hem de diğer ülkelerin niye büyüemediklerini irdelemek gerekiyor.

Birincisi, korona Türkiye ekonomisini çok geç etkiledi.

İkincisi, baz etkisi. Türkiye ilk çeyrek itibarıyla geçen yıla göre yüzde 4.5 büyüdü ama 2018'e göre büyüme yüzde 2.1.

Kimse kimseyi kandırmaya kalkışmasın. İlk çeyreğin yüzde 4.5'lik oranı "Türkiye ekonomisinin gücünü göstermiyor"; bu oran yalnızca "koronasız" günlerin çokluğu ve baz etkisi sayesinde gerçekleşmiş durumda.

Hala aksini iddia edenlere ikinci çeyreği beklèmelerini öneririz.

İnsanın birilerini kandırması kötüdür de, en kötüsü insanın kendini kandırmasıdır.

Ekonomi yönetimi bile ikinci çeyrekte daralma bekliyorken, hatta iktidardaki bazı isimler yılın tümünde bile daralma bekliyorken, ilk çeyrek oranına bakarak alkış tutmak aşırı iyimserlik midir, yoksa bu durumu başka türlü mü değerlendirmek gerekir, bilemiyoruz.

Nisan ve mayıs önemli

Korona etkisini nisan ve mayısta tüm şiddetiyle gösterdi. Sanayi üretimine ilişkin veriler henüz açıklanmadı ama en azından kapasite kullanım oranının nisanda nasıl gerilediğini biliyoruz. Merkez Bankası'nın hesapladığı reel kesim güven endeksi mayıs ayında belirgin bir artışa işaret ediyorsa da biliniyor ki bu artış sonraki aylara ilişkin beklentileri yansıtıyor. Yani nisanda olduğu gibi mayısta da üretim düşüktü.

Dolayısıyla bu iki ay çok ciddi bir üretim düşüşüyle geride kaldı. Şimdi bugünden itibaren ekonomi normale dönüyor. Bu normalleşme özellikle sanayideki üretime aynen yansır mı, yoksa stoklar mı eritilir, bunu zamanla göreceğiz.

Üretim bugünden itibaren korona öncesine dönse bile karşımızdaki tablo şu: İkinci çeyreğin üçte ikisini oluşturan nisan ve mayıs "çok kötü" geçti, üçte biri oluşturan haziran ise en iyi olasılıkla "normal" geçecek.

Bu yüzden de ikinci çeyrekte çift haneli küçülme görülmesi sürpriz olmayacak. Zaten ikinci çeyrekte, ilk çeyrekteki kadar üretim yapılabilse bile yüzde 5 oranında bir küçülme ortaya çıkacak.

Büyüme hızı bir yana, geldiğimiz düzey ne?

Daha önce de defalarca verdiğimiz veri okumaya ilişkin bir örnek var:

Hakkari'ye gelen turist sayısının yüzde 100 artması mı önemlidir, Antalya'ya gelenlerin sayısının yüzde 10 artması mı?

Eğer sayıları değil de yalnızca oranları esas alırsanız doğru yanıt tabii ki Hakkari'dir. Ama Hakkari'ye gelenlerin sayısı 2'den 4'e, Antalya'ya gelenlerin sayısı 2 milyondan 2.2 milyona çıkmışsa, herhalde yanıt değişir.

Bizim büyümemiz de biraz böyle. Büyüdük büyüdük de, nereye geldik ki!

Kişi başına gelir takvim yılı bazında hesaplanır. Ama yine de mart sonu itibarıyla kişi başına geliri olabilecek en yüksek düzeyde hesaplasak bile karşımıza yine 10 bin doların altında bir gelir çıkıyor.

Mart sonu itibarıyla hesapladığımız kişi başına gelir 9 bin 175 dolar. Bu hesaplamayı şöyle yaptık:

Geçen yılın son üç çeyreğindeki GSYH büyüklüğü ile bu yılın ilk çeyreğindeki büyüklüğü, ilgili çeyreklerdeki ortalama kurdan dolara çevirdik. Bulduğumuz tutarı nüfusa bölerken TÜİK'in 2019 yıl ortalaması olarak açıkladığı nüfusu esas aldık. Son dört çeyrekteki nüfus, kuşkusuz 2019 ortalamasından daha fazladır ve bu nüfus kişi başına gelirin daha düşük görünmesine yol açar, bunu göz ardı ettik.

İşte bu şekilde yaptığımız hesaplamaya göre mart itibarıyla son bir yıldaki kişi başına gelir 9 bin 175 dolar.

Kişi başına gelir 2008 yılında yaklaşık 11 bin dolar, 2009 yılında 9 bin dolardı. Aradan on yılı aşkın zaman geçti. Bir ara 12 bin doların üstünü gören kişi başına gelirden on yıl öncesine döndük. Kişi başına gelir on yıldır çan eğrisi çiziyor, ulaştığımız düzeyi bile koruyamıyoruz.

Üstelik bu yılın tümünü 9 bin doların üstünde kapatmamız da zor görünüyor.

İlk çeyrekte yüzde 4.5 büyüdük; iyi güzel de gelebildiğimiz düzey ne, biraz da ona bakın!

Kişi başına gelir an eğrisi çiziyor (Bin dolar)

(*) Mart itibarıyla son bir yıl için hesaplanan düzey.

Kişi başına gelir (\$)

1998	4.442
1999	4.003
2000	4.229
2001	3.084
2002	3.581
2003	4.698
2004	5.961
2005	7.304
2006	7.906
2007	9.656
2008	10.931
2009	8.980
2010	10.560
2011	11.205
2012	11.588
2013	12.480
2014	12.112
2015	11.019
2016	10.883
2017	10.616
2018	9.693
2019	9.127
2020 (*)	9.175

(*) Mart itibarıyla son bir yıl için hesaplanan düzey.

Abdulkadir Selvi

aselvi@hurriyet.com.tr

Yassıada kararlarını yok sayacak formül

1 Haziran 2020

60'ıncı yılında yoğun bir şekilde 27 Mayıs'ı tartıştık. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın katıldığı programla, Yassıada'nın 'Demokrasi ve Özgürlükler Adası' adıyla açılması, gözlerin Yassıada kararlarına çevrilmesine yol açtı.

“Sizi buraya tıkan kuvvet böyle istiyor” diyen Salim Başol'un mahkeme başkanı olduğu Yassıada mahkemesinin kararlarının yok sayılması için meslek büyüğüm Yavuz Donat çağrı yaptı. Meclis Başkanı Mustafa Şentop ise hukuk tarihimize yüz karası olarak geçen Yassıada kararlarının yok sayılması için harekete geçti.

ŞENTOP: 'BİR FORMÜL ÜZERİNDE ÇALIŞIYORUZ'

Meclis Başkanı Mustafa Şentop'a izleyecekleri yöntemi sordum. “Yassıada'daki kararların bir mahkeme kararı olduğu, yine idam kararlarının onaylanmasının hukuki bir işlem olduğu şeklinde bir yanlış tablo var karşımızda. Ne yaparsanız yapın, olan olmuş, yaşananları ortadan kaldırmak mümkün değil. Ama hukuk tarihimizde, hafıza kayıtlarımızda bu yapılan zulmün ve vahametinin düzeltilmesi doğru olur diye düşünüyorum. Konuyu hukukçu arkadaşlarla da

istişare ettik. Bazı formüller üzerinde duruyoruz” dedi.

ŞENTOP'UN STRATEJİSİ

Yassıada kararlarının yok sayılması önerisi geçmişte de gündeme gelmiş ancak bir türlü sonuçlandırılmamıştı. O yüzden Şentop'tan izleyecekleri yöntem konusunda ayrıntı vermesini istedim. İki adımdan söz etti.

İlki şu: “Tabii burası bir mahkeme midir? Önce hukuken onu tartışmak gerekecek. Yüzyıllardır, evrensel bir temel hukuk kuralıdır, tabii hâkim-kanuni hâkim ilkesi. Yani herkes, iddia edilen bir suç varsa, suç konusu fiilin işlendiği tarihte yargılaması hangi mahkemeye tabiyse o mahkemede yargılanır. Bu hukukun en temel ilkelerinden biridir. Bu ilke ihlal edilmiş. Sonradan bir mahkeme kurulmuş, orada bir yargılama yapılmış. Konu bu açıdan tartışılabilir. Yassıada'nın mahkeme olup olmadığı tartışılabilir. Ve buna dair bir adım atılabilir.”

İkinci adım ise idamlarla ilgili.

Söz, Meclis Başkanı Şentop'ta: “Diğeri de, idamla ilgili karar verme yetkisi parlamentoların. Bu da genel kabul gören bir ilkedir. Bizim hukuk sistemimizde de o zaman böyledir. Ama Milli Birlik Komitesi kendisini parlamento kabul ederek, idamlara karar veriyor. Bu karar da sonuç olarak şeklen bir parlamento kararının yerine geçen bir karar olduğu için, bunun da bir Meclis kararıyla düzeltilmesi düşünülebilir. Nasıl Yassıada'daki izler silinmişse, hukuk hayatındaki, hukuk tarihindeki izlerini de silmemizin doğru olacağını düşünüyorum.”

MENDERES'İN AVUKATI BAŞVURMUŞTU

Daha önce Menderes'in avukatı Burhan Apaydın aynı konuda Meclis'e müracaat etmiş, ancak dilekçe komisyonu “İnfaz kararları Meclis'in yetkisinde olduğu için bir

karar verilebilir ama mahkeme kararlarının yok sayılması konusunda bir karar alınamaz” yanıtını vermişti. Şentop’a bunu hatırlattım.

“Mahkeme kararlarının yok sayılması değil de mahkemenin varlığının tartışılması bence daha önemli. Mahkemenin varlığına dair bir karar alındığı takdirde, yani ‘Bu mahkeme değildir’ diye, onun vermiş olduğu kararlar ve yapmış olduğu iş ve işlemler de hukuken muteber olmaktan çıkacaktır” dedi. Meclis Başkanı’nın daha köklü bir çözümden yana olduğu sonucunu çıkardım.

CUMHURBAŞKANI NE DİYOR?

Meclis Başkanı Şentop, “Sayın Cumhurbaşkanımıza arz ettim bu hususları” dedi. Erdoğan’ın cevabını merak ettim. “Şüphesiz uygun bir hukuki formül bulunduğu takdirde, mutlaka böyle bir adımı atalım’ dedi” diye anlattı.

PARTİ LİDERLERİNİ ZİYARET EDECEK

Bu konudaki çalışmalar belli bir seviyeye ulaştığında Meclis Başkanı Şentop, siyasi parti liderleriyle de görüşmeyi planlıyor.

Yassıda kararlarının yok hükmünde sayılmasıyla tarih bir adım atılmış, aynı zamanda her başbakan koltuğuna oturduğunda karşısında hissettiği Menderes’in idam sehпасındaki fotoğrafı da oradan indirilmiş olacak.

İbrahim Kahveci

Bereketsiz büyüme

Cari fiyatlarla 2020 yılı ilk çeyreğinde gelirimiz yüzde 16,2 arttı. 2018 yılı ilk çeyreğine göre ise artış yüzde 35,2.

Eğer bunu enflasyondan arındırırsak büyüme oranımız reel olarak geçen yıla göre yüzde 4,54 ve iki yıl öncesine göre de yüzde 2,16 artmış oluyor. Dikkat ederseniz büyümemiz iki yıl öncesine göre sadece yüzde 2,16 artış göstermiş.

Aslında baz etkisi büyüme ile bu yıl ciddi bir refah artışı sağlamış görünüyoruz. Ama iki yıl öncesine bakarsak adeta yerimizde saymışız. Hatta nüfus büyümesini karşılayacak seviye olan yüzde 4,5'un oldukça altındayız.

İki yıl önce (Şubat 2018) 15-64 yaş grubu nüfusumuz 53 milyon 511 bin kişi idi. Bu yıl Şubat ayında çalışabilir nüfusumuz ise 54 milyon 557 bin kişiye yükseldi.

Kısaca son iki yılda çalışma çağındaki nüfus 1 milyon 046 bin kişi artış göstermiş oldu. Bu nüfusun yaklaşık yüzde 53'ü iş gücü piyasasına geliyordu. Bu ne anlama geliyor? Normal şartlar altında 2018 yılı ilk iki ayında 28 milyon 098 bin çalışan sayımız 554 bin yeni gelenlere iş bularak 28 milyon 652 bin kişiye yükselmesi gerekiyordu.

Ama olmadı.

Bırakın çalışan sayımızın 554 bin artmasını, tersine son 2 yılda çalışan sayımız (ocak-şubat ortalaması) 1 milyon 88 bin kişi azalarak 27 milyon 010 bin kişiye düşmüştür.

Hadi diyelim ki istihdam yaratmayan büyüme gösterdik. Hadi diyelim ki 2018'e göre reel olsa da çok az yine büyüdük. O zaman en azından çalışan sayımızın yerinde kalması gerekmez miydi? En azından yeni gelenlere iş bulamazdık ama çalışanlar işini kaybetmemiş olmaz mıydı?

Hatta şu noktayı da sormamız gerekir: 2020 yılı ilk çeyreğinde yüzde 4,54 büyüme oldu ama nasıl oluyor da 2019 ilk iki ayına göre çalışan sayısı 27 milyon 256 bin kişiden 27 milyon 010 bin kişiye düşüyor?

Evet, geçen yılın iki ayına göre çalışan sayısı 246 bin kişi azalıyor ama biz yüzde 4,54 büyüme ile dünyada bir mucize gerçekleştirerek liderlik koltuğuna oturuyoruz.

Aslında bu büyümenin altında yatan sihirli kelime belli.

Bir büyüme değil, bir şişme yaşıyoruz yine. Ve o şişmenin kilit noktası parasal genişleme ve BANKA KREDİLERİ.

Geçen yılın ilk çeyreğine göre toplam TL kredileri 293 milyar lira artışla 1 trilyon 800 milyar liraya yükseliyor (BDDK). TL kredilerindeki bu artışın 167 milyar lirası ise bu yılın ilk çeyreğinde gerçekleşmiş. Aynı dönemde döviz kredileri ise 180 milyar dolardan 166,8 milyar dolara geriliyor. Bugünkü kur üzerinden hesaplarsak döviz kredilerindeki daralma 90 milyar lira ediyor. Kısaca toplam kredilerin 200 milyar lira arttığını ama kur etkisi arındırıldığında toplam kredi artışının 235 milyar lirayı aştığını söyleyebiliriz.

Son 3 ayda ise TL kredileri 167 milyar lira artış gösterirken, döviz kredileri 3,8 milyar dolar azalmış. Nette yine de 142 milyar liralık kredi artışı yaşanmış.

Son 3 ayda TL kredileri yüzde 10,23 artış gösterirken, bu artış enflasyonun tam 3 katına denk gelmektedir. Hatta Nisan ayından Mayıs ayı ortasına kadar TL kredilerinin 2 trilyon liraya yükseldiğini ve son 1,5 ayda TL kredilerinde tam yüzde 11,3 artış yaşandığını da iletelim. Bu sayede 2020 yılı ilk 5,5 ayında TL kredilerindeki artışın yüzde 21,7'ye ulaştığını not düşelim.

Bu yılın başında bankaları fonlamayı kesen Merkez Bankası artık gecelik ortalama 175 milyar lira bankalara para veriyor. Dolaşımdaki para ise 140 milyar liradan 210 milyar liraya çoktan yükseldi bile.

“Mesele finansal değil insani” başlıklı yazımda geçen hafta bu durumu belirtmiştim. Hatta aşırı parasal genişlemenin risklerine dikkat çekmiştim.

Şöyle düşünelim: Bir insan eskiden işi vardı ve bakkala gidip ekmek alıyordu. Şimdi ise işsiz ve kredi kullanarak o ekmeği alıyor. Hatta nüfus artışından dolayı aldığı ekmek sayısı az da olsa artış gösterdi. Ama o insanın işi hala yok. İş arama umudunu bile kaybetmiş durumda.

İşte biz buna büyüme diyerek seviniyoruz.

Büyüyoruz diyoruz ama mesela yatırımlar hala geriliyor. Yatırımlarda şu anda bile 2016 yılı ilk çeyreğinin gerisindeyiz.

Yatırımlarda 2016 yılının altındayız ama yine aynı yılın dönemine göre tüketim harcamalarımız yüzde 10,8 reel olarak artış göstermiş. En büyük artış ise yüzde 29,1 ila devletin harcamalarında.

İyi ama devlet harcıyor da verimli mi harcıyor? Yılda iki kez geçilen Çanakkale Köprüsü yapmak ne kadar verimli? Hazine Garantili Müteahhitlere yapılan demeler devleti ne kadar hizmete götürmüş oluyor?

Tarih sayfalarında bazı meydan savaşlarının kazanılsa bile kaybettirdiğini yazar. Bunlara kısaca **“Kaybettiren zaferler”** denilir.

Bizim büyüme hikayemiz de böyle. Kaybettiren büyümeler yaşıyoruz.

Bugün bu söylediklerimin ileride ne kadar vahim sonuçlar oluşturacağını inanın hayal bile edemezsiniz. Tehlike ve risk o kadar büyük ki, ülkeyi mecburen ie kapatmak zorunda kalıyoruz.

TL'nin işlemine kısarken, işlem vergileri ile koruma sağlıyoruz. Bankaları da BDDK üzerinden aynı gemiye sokmaya çalışıyoruz.

Umarız bu yapılanların sonuçlarını da bir dış düşman ilan ederek yine halka yedirmeyiz. Sahi, Londra'nın bir mahallesinden yapılan saldırı ne durumda? Son durum ne? Bilen var mı?

01 Haziran 2020, Pazartesi **BAŞYAZI MEHMET BARLAS**

Salgın sonrasında devletler arası ilişkiler de eskisinden farklı olacak

Koronavirüs salgını sonrasındaki dünyanın eskisinden çok farklı olacağına ilişkin öngörüler günümüz kahinleri tarafından defalarca seslendirildi. Bunların ortak noktaları, günlük yaşamlara ve iş hayatına dairdi... İnternet ve tele-konferans sistemlerinin, bireysel ve yüz yüze ilişkilerin yerini alacağı genel kanı şeklindeydi.

Bill Gates'in yorumu

Ancak koronavirüs sonrasında devletler arası ilişkilerin alacağı şekle ilişkin öngörüler çok fazla değildi. Salgın başlamadan çok önce Bill Gates'in "Süper güçler nükleer savaşlar için hazırlandılar. Ama hiçbiri virüs saldırısına hazırlıklı değil" şeklindeki açıklaması derinine değerlendirilmiyordu. Bazıları ise buradan giderek "**Virüs Amerika'nın mı yoksa Çin'in mi üretimi**" sorusuna cevap arıyordu.

Şu anda koronavirüs salgını bitme noktasından hala uzakta. Ancak devletlerin şu andaki durumları, bu ilişkilerin de eskisinden farklı olacağını gösteriyor.

Çok yorgunlar

Birincisi tüm devletler ve özellikle süper güçler çok yorgun. Önce Amerika'ya bakarsak, koronavirüsün yarattığı yıkım ve sebep olduğu ölümler yetmezmiş gibi, şimdi bir de siyahilerin ayaklanması başladı. Başkan Trump'ın kendi halkının bir bölümüne karşı savaş ilan etmesine neredeyse ramak kaldı...

Sahte dolarlar

Rusya ve Çin de koronavirüs yorgunu iki ülke. Bu arada Rusya'nın kiralık askerlere Libya'da dağıtmak için bastığı sahte dolarların ele geçmesi, bu ülkenin emellerinin boşluğunu da açığa çıkardı. Avrupa Birliği ve NATO,

koronavirüs yorgunu iki önemli örgüt. Suudiler'in ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin ise petrol gelirlerinin düşmesi bir yandan, bunların Kuzey Afrika'ya dönük planlarının açığa çıkması bir yandan, iplikleri pazara çıktı. Biz Türkiye olarak sağlıklı giriyoruz yeni döneme... Dilerim bu tabloda ağırlığımız iyice artar...